

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta (HE 27/2020 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Eeva Vartio, työ- ja elinkeinoministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- Kansaneläkelaitos
- Pohjois-Karjalan TE-toimisto
- Uudenmaan TE-toimisto
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- STTK ry
- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalain väliaikaista muuttamista.

Työttömyysetuuden maksaminen lomautetulle edellyttäisi nykytilaa vastaavasti, että lomautettu ilmoittautuu työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon ja hänen oikeudestaan työttömyysetuuteen annettaisiin työvoimapoliittinen lausunto. Lomautetulla olisi oikeus työttömyysetuuteen

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2020 vp

muun muassa yritystoiminnan ja opintojen estämättä. Lomautetuilla säilyisi työttömyysturvalais-
sa tarkoitettu velvollisuus ottaa vastaan työnantajan tarjoamaa työtä.

Muutos olisi väliaikainen ja sillä tuettaisiin lomautettujen toimeentulon turvaamista ja sujuvoi-
tettaisiin työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoa erityisesti työ- ja elinkeinotoimistoissa CO-
VID-19-pandemian aikana.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2020 ja se olisi voimassa 31.7.2020 asti. Lakia sovel-
llettaisiin lomautettuihin, joiden lomautus on alkanut 16.3.2020 tai sen jälkeen.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kiinassa käynnistyi vuoden 2020 alussa uuden koronaviruksen aiheuttama COVID-19-tartunta-
tautiepideemia. Tauti levisi nopeasti Kiinan ulkopuolelle. Suomessa valtioneuvosto totesi yhdessä
tasavallan presidentin kanssa 16.3.2020 Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen
vuoksi.

Koronavirusepidemia ja sen rajoittamistoimet ovat johtaneet tilanteeseen, jossa yritysten talou-
delliset toimintaedellytykset ja näin ollen myös työn tarjoamisen edellytykset ovat heikentyneet
voimakkaasti lyhyessä ajassa. Tämä on johtanut muun muassa lomautusten poikkeuksellisen no-
peaan kasvuun.

Työmarkkinakeskusjärjestöt EK ry, KT Kuntatyönantajat, SAK ry, STTK ry ja Akava ry tekivät
18.3.2020 esityksen hallitukselle toimenpiteistä yritystoiminnan, työllisyyden ja toimeentulon
turvaamiseksi koronaviruksen aiheuttamassa talouden kriisissä. Järjestöt esittivät muun muassa
toimia, joilla alennetaan työllistämisen kustannuksia, joustavoitetaan työlainsäädäntöä ja saman-
aikaisesti parannetaan työttömiksi tai lomautetuiksi joutuneiden palkansaajien sosiaaliturvaa.

Lomautetun kannalta on keskeistä, että hän saa lomautusajalta maksettavan työttömyysetuuden
ilman aiheettomia viivytyksiä. Lomautusten nopea kasvu epidemian aiheuttamassa poikkeuksel-
lisessa tilanteessa kuitenkin vaarantaa työ- ja elinkeinotoimistojen palvelukyvyyn ja siten myös
työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanon, ja riski palvelukyvyyn heikkenemisestä kasvaa myös,
mikäli toimistojen henkilöstöä sairastuu laajamittaisesti COVID-19-virukseen.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on turvata lomautettujen toimeentulo sekä sujuvoittaa työt-
tömyysturvajärjestelmän toimeenpanoa COVID-19-epidemian aikana. Esityksessä ehdotetaan,
että 16.3.2020 tai sen jälkeen lomautetulla on oikeus työttömyysetuuteen muun muassa yritystoi-
minnan ja opintojen estämättä. Työttömyysetuuden maksaminen lomautetulle edellyttää nykyti-
laa vastaavasti, että lomautettu ilmoittautuu työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon ja hänen oi-
keudestaan työttömyysetuuteen annetaan työvoimapoliittinen lausunto. Lomautetuilla säilyy
myös työttömyysturvalaissa tarkoitettu velvollisuus ottaa vastaan työnantajan tarjoamaa työtä.

Määräaikaisen lain ehdotetaan olevan voimassa 31.7.2020 saakka. Lakiehdotus on osa kokonai-
suudesta, johon kuuluu myös työlainsäädännön sekä työttömyysturvalainsäädännön muutoksia.
Lomauttamisen helpottamista koskevat työlainsäädäntömuutokset on linjattu olevan voimassa

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2020 vp

30.6.2020 saakka. Työmarkkinajärjestöt ovat painottaneet, että työttömyysturvaa koskevien parannusehdotusten tulee olla voimassa yhtä kauan. Valiokunta pitää työttömyysturvalain 31.7.2020 saakka ulottuvaa voimassaoloa kuitenkin tarpeellisena, jotta koronavirustilanteen aiheuttama lomautettujen työntekijöiden työttömyysturva-asioiden käsittelyruuhka ehditään työ- ja elinkeinotoimistoissa hoitaa. Työttömyysturvalain osalta kysymys on siitä, kuinka kauan on tarvetta poiketa nykyisistä työvoimapolitiittisten edellytysten tutkimisesta. Valiokunta katsoo, että tällä kysymyksellä ei ole riippuvuussuhdetta siihen, kuinka pitkään työnantajalla on oikeus lomauttaa työntekijä tämän esityksen kanssa samaan aikaan ehdotetun (HE 26/2020 vp) väliaikaisen lain mukaisilla edellytyksillä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 27/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 27.3.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anna Kontula vas
varapuheenjohtaja Katja Taimela sd
jäsen Kim Berg sd
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Anders Norrback r
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Riikka Slunga-Poutsalo ps
jäsen Sofia Virta vihr
varajäsen Hussein al-Tae sd
varajäsen Noora Koponen vihr
varajäsen Matias Marttinen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen